

Sygn. akt II Ca 634/14

POSTANOWIENIE

Dnia 13 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Mariusz Broda**

Sędziowie: **SSO Cezary Klepacz**

SSR del. Robert Opas (spr.)

Protokolant: protokolant sądowy Agnieszka Baran

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 sierpnia 2014 r.

sprawy z wniosku J. L. i M. L.

z udziałem (...) S.A. w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestnika od postanowienia Sądu Rejonowego w Jędrzejowie

z dnia 28 marca 2014 r., sygn. akt I Ns 537/12

postanawia: uchylić zaskarżone postanowienie w punktach: I (pierwszym), II (drugim), IV (czwartym) i V (piątym) i przekazać sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Jędrzejowie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 634/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 28 marca 2014 roku Sąd Rejonowy w Jędrzejowie w sprawie I

Ns 537/12 ustanowił na nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawców J.

L.i M. L. położonej w R.gmina S.

oznaczonej jako działka numer (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta

(...)służebność przesyłu na rzecz (...) S.A. w L. polegającej

na prawie korzystania przez ww przedsiębiorcę z nieruchomości w zakresie niezbędnym

celem eksploatacji, kontroli, konserwacji, naprawy i modernizacji linii energetycznej

napowietrznej średniego napięcia będącej odgałęzieniem linii 15 kV S.-

S. na obszarze wyznaczonym punktami F-G-D-C-B-F oznaczonej na mapie

sporządzonej przez geodetę T. P. zaewidencjonowanej w Wydziale Geodezji,

Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami Starostwa Powiatowego w J.

pod numerem (...) - (...). W punkcie II postanowienia Sąd zasądził od (...)

S.A w L. na rzecz J. L. i M. L. kwotę 3.194

zł tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności. Sąd ponadto oddalił wniosek o

ustanowienie służebności w pozostałym zakresie, zasądził od uczestnika na rzecz

wnioskodawców kwotę 108,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania i nakazał pobrać od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Jędrzejowie kwotę 2.933,09 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych i odstąpił od obciążania nimi wnioskodawców. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Rejonowy poczynił ustalenia, że wnioskodawcy są aktualnymi właścicielami nieruchomości położonej we wsi R. oznaczonej numerem (...) i że na nieruchomości tej znajdują się trzy betonowe słupy energetyczne i przebiega przez nią odgałęzienie linii 15 kV średniego napięcia S.- S., które zostały oddane do użytku w 1969 roku i od tamtej pory znajduje się w stanie niezmiennym. Sąd ustalił, że w części siedliskowej wskazana we wniosku linia praktycznie przecina działkę wnioskodawców na połowę a pod nią znajdują się także zabudowania gospodarcze. Z ustaleń Sadu wynika, że pas gruntu zajęty przez służebność zgodnie z polskimi normami wynosi 304 metry kwadratowe: po 2,1 metra od skrajnych przewodów z każdej strony oraz jeszcze po 1,6 metra jako szerokość pomiędzy przewodami. Wartość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu w części rolnej wynosi 1.718 zł jako rekompensata za ograniczone korzystanie z działki przez właściciela a dodatkowa kwota 1.476 zł jest należna za zmniejszenie wartości nieruchomości rolnej. W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd I

instancji wskazał, że zgromadzony materiał dowodowy dał podstawę do ustanowienia służebności ale tylko w części rolnej, bowiem ustanowienie służebności w części siedliskowej wiązałoby się ze zbytnim obciążeniem nieruchomości władnącej a tym samym w ocenie Sądu Rejonowego było niedopuszczalne w świetle art. 288 k.c. stosownie do którego służebność gruntowa powinna być wykonywana w taki sposób, aby jak najmniej utrudniała korzystanie z nieruchomości obciążonej. Ponadto Sąd Rejonowy uznał, że podnoszony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności odpowiadającej w treści służebności przesyłu był niezasadny. W tym zakresie Sąd I instancji podniósł, że w sprawie ustalono, że od 1969 roku samoistnym posiadaczem służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu był Skarb Państwa przy uwzględnieniu odpowiedniego stosowania przepisów o zasiedzeniu własności co wynika z art. 292 k.c. a przedsiębiorstwo państwowe Zakłady Energetyczne było jedynie dzierżycielem tych działek, co wprost wynikało z treści ówczesnego art. 128 k.c. Taka sytuacja istniała aż do 1 lutego 1989 roku, kiedy to zmianie uległa treść art. 128 k.c. i przepis ten od tej daty przewidywał możliwość sprawowania własności państwowej nie tylko przez Skarb Państwa ale i przez inne państwowe osoby prawne. Zgodnie z treścią przepisu art. 172 § 1 k.c. posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). Po upływie lat trzydziestu posiadacz nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. W ocenie Sądu na uczestniku spoczywał obowiązek wykazania, że jest następcą prawnym podmiotu (zapewne przedsiębiorstwa państwowego) będącego najpierw dzierżycielem linii a później posiadaczem służebności oraz że między tymi jednostkami nastąpiło przeniesienie posiadania w rozumieniu art. 176 § 2 k.c. i z tego obowiązku nie wywiązał się nie wskazując nawet nieruchomości władnącej zgodnie z wymogami art. 285 k.c. Sąd orzekający w I instancji nie podzielił bowiem poglądu wyrażonego w szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego jakoby nabycie przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu nie wymagało w ogóle istnienia nieruchomości władnącej. Wobec uznania że zarzut zasiedzenia służebności Sąd I instancji uznał, że zostało spełnione przesłanki niezbędne dla ustanowienia służebności w części rolnej w szczególności wobec niekwestionowanej okoliczności, że przedmiotowa linia energetyczna stanowi własność uczestnika. Zakres terytorialny służebności wynika z polskich norm i został precyzyjnie określony przez uczestnika a wynagrodzenie zostało ustalone w oparciu o opinię biegłego z zakresu szacowania nieruchomości.

Apelację od tego postanowienia wywiódł uczestnik (...) S.A. w L. zaskarżając je w punktach I, II, IV i V nie zaskarżając w części objętej pkt III postanowienia. W zaskarżonym zakresie wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku w całości oraz zasądzenie na rzecz uczestnika kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania na rzecz uczestnika za obie instancje. W uzasadnieniu apelacji uczestnik podniósł, że Sąd I instancji niezasadnie nie uwzględnił zgłaszanego zarzutu zasiedzenia służebności z uwagi na nieudowodnienie przekazania przeniesienia służebności w rozumieniu art. 176 § 2 k.c. oraz niewskazania nieruchomości władnącej przy zasiedzeniu służebności gruntowej odpowiadającej w treści służebności przesyłu. W ocenie skarżącego takie stanowisko jest nieprawidłowe a to dlatego, że w niniejszej sprawie w ogóle nie będzie miał zastosowania przepis art. 176 k.c., bowiem w niniejszej sprawie nie było w ogóle przeniesienia posiadania podczas biegu zasiedzenia. Jeśli bowiem bieg zasiedzenia biegł zgodnie z ustaleniami Sądu od końca 1969 roku na rzecz Skarbu Państwa to do zasiedzenia nawet przy złej wierze doszło w grudniu 1989 roku przy zastosowaniu obowiązującego 20 letniego terminu zasiedzenia w złej wierze, a tym samym nie było potrzeby wykazywania i udowadniania okoliczności przeniesienia posiadania podczas biegu zasiedzenia. Do zasiedzenia zdaniem skarżącego doszło więc na rzecz Skarbu Państwa a nawet przyjmując tok rozumowania Sądu, to nie można z jednej strony przyjmować nieudowodnienia przeniesienia posiadania, a z drugiej strony uważać, że uczestnik posiada legitymację bierną. Skarżący wskazał, że drugi zarzut apelacji sprowadza się do przyjęcia przez Sąd konieczności wskazania nieruchomości władnącej wbrew - co Sąd sam przyznał - utrwałonej linii orzecznictwa (k.171-172). W piśmie datowanym na dzień 23 maja 2014 roku skarżący wskazał zarzuty apelacyjne podnosząc, że zarzuca naruszenie przepisu art. 176 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię i zastosowanie oraz art. 285 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię i zastosowanie (k.182).

W odpowiedzi na apelację wnioskodawcy wnieśli o oddalenie w całości apelacji uczestnika (k.177 -178).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna w zakresie, w jakim zmierzała do uchylenia zaskarżonego postanowienia.

W ocenie Sądu Okręgowego skarżący zasadnie zarzucił niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 176 k.c. poprzez uznanie, że w niniejszej sprawie nie został wykazany fakt przeniesienia posiadania. W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że zasadna jest także podnoszona przez uczestnika kwestia niewłaściwego zastosowanie przepisu art. 172 k.c. Należy bowiem podnieść, że w ustalonym a nie kwestionowanym przez strony stanie faktycznym bieg zasiedzenia ewentualnej służebności rozpoczął się najpóźniej z końcem 1969 roku a przepis art. 172 k.c. przewidywał wówczas inne niż obecna treść przepisu terminy zasiedzenia a mianowicie 10 letni okres posiadania przy dobrej wierze oraz 20 letni - przy złej wierze. Tym samym okres zasiedzenia służebności przy założeniu, że było to posiadanie w złej wierze upłynął z końcem roku 1989 roku, bowiem dłuższe a więc odpowiednio 20 letnie - przy dobrej wierze i 30 letnie - przy złej wierze okresy zasiedzenia obowiązywały dopiero od dnia 1 października 1990 roku. W świetle zgromadzonego materiału dowodowego nie można jednak zgodzić się z twierdzeniem uczestnika, że istnieją podstawy do stwierdzenia zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa, bowiem koniec okresu

zasiedzenia nastąpił już po dniu 1 lutego 1989 roku, a więc po zniesieniu konstrukcji jednolitej własności państwowej. Tym samym nie można jednoznacznie ustalić, czy ewentualne zasiedzenie służebności nastąpiło na rzecz Skarbu Państwa, czy na rzecz przedsiębiorstwa państwowego, które wedle ustaleń Sądu I instancji było dzierżycielem w imieniu Skarbu Państwa. Należy przy tym podnieść, że upływ terminu zasiedzenia miał miejsce przed wejściem w życie przepisu art. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami i wywłaszczaniu nieruchomości. W ocenie Sądu Okręgowego nie ma bowiem przeszkód do zastosowania przepisu dotyczącego zaliczania okresu posiadania Skarbu Państwa przez przedsiębiorstwo państwowe. W odniesieniu do podniesionego zarzutu zasiedzenia służebności należy dodatkowo stwierdzić, że Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska Sądu I instancji jakoby do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej w treści służebności przesyłu wymagane było wskazanie nieruchomości władnącej. Na marginesie jedynie należy wskazać, że wbrew ustaleniom Sądu I Instancji została wskazana taka nieruchomość, bowiem w piśmie procesowym z dnia 11 października 2012 roku (k.57) uczestnik wskazał, że taką nieruchomością władnącą jest działka nr (...)położona w gminie S.na której zlokalizowany jest GPZ (Główny Punkt Zasilania). Skoro Sąd I Instancji uznał, że do zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu niezbędne jest wskazanie nieruchomości władnącej powinien wskazać, dlaczego taką nieruchomością nie jest nieruchomość wskazana przez uczestnika.

Należy nadto wskazać na istotną niekonsekwencję Sądu Rejonowego. Z jednej bowiem strony uznał, że uczestnik nie wykazał dla potrzeb zarzutu zasiedzenia służebności, by doszło do przekazania posiadania służebności a z drugiej strony przy ustanawianiu służebności przesyłu na rzecz wnioskodawców uznał, że nie kwestionowana jest okoliczność, że właścicielem urządzeń przesyłowych znajdujących się na nieruchomości wnioskodawców jest (...) S.A. w L.. Jednocześnie z ustalonego przez Sąd Rejonowy stanu faktycznego wynika, że urządzenia te zostały wybudowane przez przedsiębiorstwo państwowe w 1969 roku. W tej sytuacji należy uznać, że Sąd Rejonowy nie ustalił, w jaki sposób i kiedy własność tych urządzeń stała się własnością aktualnego właściciela.

Stosownie do treści przepisu art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poza wypadkiem stwierdzenia nieważności postępowania albo stwierdzenia podstawy do umorzenia postępowania bądź odrzucenia wniosku sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W niniejszej sprawie Sąd I instancji wobec zastosowania niewłaściwych przepisów prawa materialnego nie rozpoznał należycie zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu, co ma zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy a jednocześnie na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego i bez uzupełnienia tego materiału nie da się należycie ustalić, na rzecz jakiego podmiotu doszło do ewentualnego zasiedzenia służebności a nadto kiedy i w jaki sposób urządzenia przesyłowe na przedmiotowej nieruchomości stały się własnością uczestnika. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy ponownie rozpozna zarzut zasiedzenia przy zastosowaniu właściwych przepisów prawa materialnego (obowiązujących w dacie upływu terminu zasiedzenia) i ustali, czy doszło do zasiedzenia służebności przesyłu a jeżeli tak to na czyją rzecz i po dokonaniu tych ustaleń rozpozna zasadność ustanowienia służebności i zasądzenia wynagrodzenia.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji postanowienia.